

DECIZIE

24 octombrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul:

Judecătorii:

Iulia Sîrcu

Dumitru Visternicean

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de Eugenia Sitaru, reprezentată de avocatul Tatiana Maștalin,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Eugenia Sitaru împotriva lui Vitalii Gamurar, intervenient accesoriu Veronica Sitaru cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin decesul persoanei,

împotriva deciziei din 18 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău prin care s-a admis apelul declarat de Vitalii Gamurar, s-a casat hotărârea din 14 februarie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central și s-a pronunțat o nouă hotărâre de respingere a acțiunii,

c o n s t a t ă :

La 25 iunie 2016, Eugenia Sitaru a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Vitalii Gamurar, intervenient accesoriu Veronica Sitaru cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin decesul persoanei.

În motivarea acțiunii a indicat că, la 27 august 2014, Inspectoratul de Poliție Botanica, mun. Chișinău, a pornit urmărirea penală conform elementelor infracțiunii prevăzute de art. 149 alin. (1) Cod penal în privința lui Vitalii Gamurar, deoarece ultimul, aflându-se la vânătoare a efectuat o împușcătură din armă în direcția lui Roman Sitaru, care este fiul său, provocându-i din imprudență leziuni corporale care au dus la decesul persoanei.

La 25 noiembrie 2011, succesorul părții vătămate Veronica Sitaru, care este soția defunctului, a depus cerere prin care a solicitat încetarea urmăririi penale din motivul împăcării părților.

Eugenia Sitaru a indicat că, nu a fost de acord cu încetarea urmăririi penale, nu a contestat ordonanța pe motiv că nu este parte la proces și din motive de sănătate.

După decesul fiului Roman Sitaru, a rămas fără sprijin material și moral, mărimea pensiei fiind de 1 495,91 de lei, necesită de tratament medical permanent, plata pentru serviciile comunale sunt enorme, iar soțul său nu lucrează.

În susținerea acțiunii Eugenia Sitaru a invocat prevederile art. 1420, 1421, 1422 și 1423 Cod civil.

Eugenia Sitaru a solicitat admiterea acțiunii, încasarea de la Vitalii Gamurar în beneficiul său a despăgubirii pentru prejudiciul cauzat prin decesul fiului Roman Sitaru în sumă de 2 500 de lei lunar începând cu 27 august 2014, 100 000 de lei prejudiciul moral și cheltuielile de asistență juridică.

Prin hotărârea din 14 februarie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, acțiunea a fost admisă parțial, s-a încasat de la Vitalii Gamurar în beneficiul Eugeniei Sitaru prejudiciul material cauzat în rezultatul decesului fiului său în mărime de 1 000 de lei lunar începând cu 27 august 2014 până la sfârșitul vieții Eugeniei Sitaru, 30 000 de lei prejudiciul moral și 4 000 de lei cheltuieli de asistență juridică. În rest acțiunea s-a respins.

Prin decizia din 18 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de Vitalii Gamurar, s-a casat integral hotărârea din 14 februarie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central și s-a pronunțat o nouă hotărâre de respingere a acțiunii ca nefondată.

La 16 iulie 2018, Eugenia Sitaru, reprezentată de avocatul Tatiana Maștalin, a declarat recurs împotriva deciziei din 18 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău.

În motivarea recursului s-a indicat că, instanța de apel nu a apreciat corect probele prezentate, declarațiile părților date în cadrul examinării cauzei și unilateral a apreciat circumstanțele de fapt al litigiului.

Instanța de fond corect a stabilit că, la răspunderea delictuală legiuitorul nu a prevăzut condiția de recunoaștere a celui îndreptățit în calitate de succesori al părții vătămate. Eugenia Sitaru, fiind mama defunctului, inaptă de muncă la momentul decesului acestuia, are dreptul la despăgubire de la cel vinovat.

La fel neîntemeiată este argumentarea instanței de apel privind inexistența unei obligații de recuperare a prejudiciului comis față de Eugenia Sitaru, care este mama defunctului Roman Sitaru, deoarece prejudiciul a fost recuperat pe deplin față de persoana terță Veronica Sitaru.

Eugenia Sitaru a solicitat, reprezentată de avocatul Tatiana Maștalin, admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu menținerea hotărârii primei instanțe.

Examinând recursul declarat de Eugenia Sitaru, reprezentată de avocatul Tatiana Maștalin, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează următoarele.

În conformitate cu art. 431 alin. (2) din Codul de procedură civilă, asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

Conform art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 18 aprilie 2018 și a fost expediată în adresa participanților la proces la data de 24 mai 2018 (vol.II, f.d.44). Astfel, recursul declarat de Eugenia Sitaru la data de 16 iulie 2018, este în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 9 august 2018, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimaților copia cererii de recurs, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

La 9 octombrie 2018, Vitalii Gamurar, reprezentat de avocatul Petru Coșleț a depus referință prin care a solicitat respingerea recursului cu menținerea deciziei instanței de apel.

Prin încheierea din 3 octombrie 2018 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de Eugenia Sitaru, reprezentată de avocatul Tatiana Maștalin s-a considerat admisibil fiind transmis pentru a fi examinat în fond.

În conformitate cu art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Conform art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Potrivit art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Examinând recursul declarat în raport cu materialele cauzei, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție concluzionează despre necesitatea admiterii recursului, de a casa parțial decizia instanței de apel în partea respingerii acțiunii cu privire la încasarea prejudiciului moral și de a menține în această parte hotărârea primei instanțe. În rest, decizia instanței de apel se menține.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Conform art. 432 alin. (2) lit. c) din Codul de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească a interpretat în mod eronat legea.

Conform art. 118 alin. (3) Cod de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sânt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

Conform art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

Art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă prevede că, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul

raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

După cum urmează din actele cauzei, la 27 august 2014, aproximativ ora 17.50, Vitalii Gamurar, în timp ce se afla la vânătoare împreună cu Roman Sitaru, a țintit un hulub și a efectuat o împușcătură din arma de vânătoare în urma căruia a depistat că l-a împușcat din imprudență, iar ultimul a decedat.

Pe acest caz, la 27 august 2014 a fost intentată urmărirea penală conform elementelor infracțiunii prevăzute de art. 149 alin. (1) Cod penal.

La 25 noiembrie 2014, succesorul lui Roman Sitaru, soția Veronica Sitaru a depus cerere prin care a solicitat încetarea urmăririi penale în privința lui Vitalii Gamurar pe motivul împăcării părților iar ultimul a recuperat prejudiciul moral și material.

Prin ordonanța din 12 decembrie 2014 a Procuraturii Botanica, mun. Chișinău, s-a încetat urmărirea penală cu clasarea procesului penal în privința lui Vitalii Gamurar (vol.I, f.d.82-88).

La 25 iunie 2016, Eugenia Sitaru, mama defunctului Roman Sitaru, s-a adresat cu cerere de chemare în judecată pe motiv că, după decesul fiului Roman Sitaru, a rămas fără sprijin material și moral, mărimea pensiei fiind mică, necesită îngrijire medicală permanentă, susținere la plata serviciilor comunale, iar soțul său nu lucrează, solicitând încasarea de la Vitalii Gamurar în beneficiul său a despăgubirii pentru prejudiciul cauzat prin decesul fiului Roman Sitaru în sumă de 2 500 de lei lunar începând cu 27 august 2014, încasarea prejudiciul material pe care la estimat la suma de 100 000 de lei și cheltuielile de asistență juridică.

Prin hotărârea din 14 februarie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, pretențiile au fost admise parțial, s-a încasat de la Vitalii Gamurar în beneficiul Eugeniei Sitaru prejudiciul material cauzat în rezultatul decesului fiului său în mărime de 1 000 de lei lunar începând cu 27 august 2014 până la sfârșitul vieții Eugeniei Sitaru, 30 000 de lei prejudiciul moral și 4 000 de lei cheltuielile de asistență juridică. În rest pretențiile au fost respinse.

Prin decizia din 18 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de Vitalii Gamurar, s-a casat integral hotărârea din 14 februarie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central și s-a pronunțat o nouă hotărâre de respingere a acțiunii ca fiind nefondată.

Actele cauzei denotă cu certitudine că Eugenia Sitaru este mama defunctului Roman Sitaru, se află la evidența Casei Naționale de Asigurări Sociale Orhei și beneficiază de pensie în mărime de 1495,91 de lei și 180 de lei suport financiar (vol.I, f.d.9-10, 18).

Conform art. 1422 alin. (1) și (2) Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc. Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial.

Conform art. 1423 Cod civil, mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în

care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de fond corect a reținut ca fiind parțial întemeiată acțiunea și a aplicat prevederile art. 1422 în coroborare cu art. 1423 Cod civil.

Aprecierea și mărimea sumei admise de instanța de fond cu titlu de prejudiciu moral, este rezonabilă, reală și echitabilă în raport cu gradul de vinovăție a lui Vitalii Gamurar, care din imprudență l-a împușcat pe fiul său Roman Sitaru.

Însă, instanța de apel greșit a concluzionat despre lipsa temeiului de repararea a prejudiciului moral de Vitalii Gamurar față Eugenia Sitaru pe motiv că ultima nu a solicitat și nu a fost recunoscută în calitate de succesori al defunctului, cât și faptul că nu a contestat ordonanța din 12 decembrie 2014 de încetare a urmăririi penale și clasare a procesului penal.

Pct. 27 al hotărârii nr. 6 din 4 iulie 2005 a Plenului Curții Supreme de Justiție explică că, în cazul vătămării integrității corporale sau al altei vătămări a sănătății, precum și în cazurile de deces a victimei, persoanele vătămate au dreptul în conformitate cu art.1422 și 616 alin. (2) Cod civil la repararea prejudiciului nepatrimonial (moral) sub formă de despăgubire în bani în suma stabilită de instanțele judecătorești în baza unei aprecieri conforme principiilor echității.

Vitalii Gamurar a reparat prejudiciul moral doar față de soția defunctului Veronica Sitaru, iar aceasta a depus cerere prin care a solicitat încetarea procesului penal. Însă, nu a reparat prejudiciul față de mama defunctului Eugenia Sitaru, care care, de asemeni a suferit moral ca și soția defunctului.

Instanța de apel corect a reținut pct.27 din Hotărârea explicativă a Plenului Curții Supreme de Justiție, indicând că prejudiciul moral se repară pentru fiecare caz o singură dată. Însă, instanța de apel s-a limitat și a omis de a se expune în privința reparării prejudiciului moral pentru celelalte persoane. Or, repararea prejudiciului moral față de soția defunctului, nu denotă și faptul reparării prejudiciului față de mama acestuia, căreia, la fel i s-a cauzat un prejudiciu moral în urma decesului fiului său.

Dreptul la compensarea bănească a prejudiciului moral îl au nu numai persoanele prejudiciate direct, ci și persoanele apropiate acesteia. Este posibilă acordarea despăgubiri bănești pentru prejudiciul moral afectiv cauzat terțelor persoane apropiate persoanei vătămate, legate de aceasta printr-o relație afectivă, familială.

Unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că, indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire. Conform Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

Totodată, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție menționează că, instanța de apel corect a concluzionat și a casat hotărârea instanței de fond în partea în care a fost admisă cerința de încasarea a

prejudiciului material cauzat în urma decesului fiului în mărime de 1 000 de lei lunar până la sfârșitul vieții Eugeniei Sitaru.

Or, în acest sens Eugenia Sitaru nu a prezentat instanței probe certe și pertinente precum că este inaptă de muncă, necesită de sprijin material și se afla la întreținerea defunctului Roman Sitaru sau la data decesului acestuia avea dreptul la întreținere.

Mai mult, la examinarea cauzei în fond, reprezentatul lui Vitalii Gamurar, Petru Coșleț a prezentat instanței acte din care se denotă că Eugenia Sitaru activează în calitate de traducător autorizat în cadrul Universității Pedagogice din Odessa, iar careva acte ce ar combate acest fapt, la materialele cauzei lipsesc.

De asemenea se denotă și faptul că, Eugenia Sitaru mai are o fiică majoră, fapt care nu a fost negat de către aceasta, iar soțul său care este pensionar, beneficiază de pensie în mărime de 4 324,23 de lei lunar (vol.I, f.d.96).

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că instanțele de judecată ierarhic inferioare au interpretat în mod eronat legea, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de către Eugenia Sitaru, reprezentată de avocatul Tatiana Maștalin, a casa parțial decizia instanței de apel în partea respingerii pretenției de încasarea prejudiciului moral și a menține în această parte hotărârea primei instanței.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f), alin. (3) și (4) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Eugenia Sitaru, reprezentată de avocatul Tatiana Maștalin.

Se casează parțial decizia din 18 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău în partea respingerii pretenției de încasarea a prejudiciului moral și se menține în această parte hotărârea din 14 februarie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Eugenia Sitaru împotriva lui Vitalii Gamurar, intervenient accesoriu Veronica Sitaru cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin decesul persoanei.

În rest, decizia din 18 aprilie 2018 a Curții de Apel Chișinău se menține fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Dumitru Visternicean

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu